

Tabiatın Tahribi

Biz insanların geleceğe miras olarak bırakacakları en önemli şeylerden biri, tabiattır. Gelecek nesillerimizin sağlıklı, fesada uğramamış bir ortamda yaşamasını istiyorsak bugün yaptıklarımızı gözden geçirmeliyiz. İnsanoğlunun çevresel bozulma üzerindeki etkisi geçmişten günümüze sürekli artmıştır. Önceden çevresel bozulma çok büyük oranlarda olmadığı için çevre çok daha kolay bir şekilde kendini yenileyebiliyordu ancak yapılanma, sanayileşme ve artan teknolojik gelişmelerle birlikte geri dönüşümü zor ya da mümkün olmayan çevre problemleri yaşanmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde çevrenin kendini yenileme fırsatı gittikçe azalmıştır. Haliyle insanlığı tedirgin eden çevre sorunları günden güne artmıştır. Bunların bazıları; toprak erozyonu, orman alanlarının tahrip edilmesi, enerji kaynaklarının azalması, biyolojik çeşitliliği oluşturan bazı bitki ve hayvan türlerinin yok olması, hava, su ve toprak kirliliği, ozon tabakasının delinmesi sonucu oluşan sera etkisi şeklinde sıralanabilir.

Doğal döngüsü bozulan toprak, su ve hava işlevlerini yerine getirememekte, özellikle toprakta kullanılan gübreler, aletler ve ilaçlar toprağa geri dönülmesi zor zararlar vermektedir. Ürünlerini gerekli tüketim zamanına yetiştirme odaklı olan ve kâr etmeyi ön plana koyan bazı kişiler tarafından verimli gibi gözükse de ağır metaller bitki dokularında birikerek gıda zinciri içerisinde hayvan yemine ve gıdalara girmektedir. Ağır metal bulaşan bitkiler, ota beslenen hayvanların besin zincirine girerek hayvanların etine, sütüne geçerek dolaylı yoldan da olsa gıdalara dâhil olmaktadır. Ağır metaller küresel kirlilik faktörleri olarak insan ve tüm canlı yaşamında tehlike ve risk oluşturmaktadır. Maruz kalınan doz, genetik, kişinin bağışıklık direnci, genel sağlık hali, yaş, beslenme düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak

insanlarda çeşitli hastalıklara sebep olmaktadırlar. Yaşamın her dönemi için gerekli olan toprak, su ve hava kalitesi her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Bu nedenle doğal kaynakların sürdürülebilir bir biçimde kullanılması, korunmasını ve planlanması gerekmektedir.

Bir ülkenin toplumsal ve ekonomik yönden gelişmiş olup olmadığı ile o ülkenin çevre sorunları arasında bir ilişki kurmak mümkündür. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde rastlanan çevre sorunlarının ortaya çıkış biçimleri, sebepleri, etkileri ve boyutları birbirinden farklı olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bir yandan ülkenin ulaştığı üretim düzeyi, üretimde kullandığı teknolojiler ve tüketim biçimi, doğal kaynaklara olan talebin artmış olması gibi sebepler bu ülkelerde çevre sorunlarının gündeme gelmesine yol açmıştır. İnsanoğlunun çevre ve kaynakları üzerindeki en önemli etkisi, sürdürülebilir kullanım üzerinedir. Sürdürülebilirlik, çevre tahribatının sorun olarak algılanması sonucunda ortaya çıkan bir kavramdır ve bu sorunların çözüme kavuşturulması amacını taşımaktadır. Sürdürülebilirliğin ana koşulunu, insan ve tabiatın birbirinin karşıtı değil birbirinin tamamlayıcısı olduğu fikri teşkil etmektedir.

Burada plastiklerin çevre tahribatındaki rolüne değinelim. Günlük hayatımızda neredeyse her alanda kullandığımız plastikler özellikle son yedi yıldır aşırı artmış durumdadır. Sağladığı kolay kullanım ile pek çok kişi tarafından tercih edilen plastiklerin tabiatta çözünümü için oldukça uzun bir süreye ihtiyaç vardır. Bu nedenle kullanıldıktan sonra doğru bir şekilde atık yönetimi sağlanmalıdır. Ancak insanoğlunun uzun yıllar çözünmeyen plastikleri çevreye bilinçsizce saçması, plastikleri bizim için tehlikeli yapan şeydir. Buzulların içerisinde bile plastik parçacıklara rastlanmış olması, hatta dünyanın bilinen en derin noktası olan Mariana çukurundaki (-10.994 metre) bile mikroplastiklerin bulunması bu kirliliğin, çevreye yıllarca kontrolsüz bir şekilde dağıldığının ispatıdır. Mikroplastik kirliliği, tamamıyla insan ürünü etkilerdir (antropojenik). Görüldüğü gibi plastik atıklar tabiatta yalnızca estetik bir kirlilik oluşturmazlar. Parçalanarak kolayca her yere dağılırlar.

Kısaca gelecek yaşam ve nesilleri tehlikeye atmadan onlara ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir dünya bırakmak için içinde yaşadığımız tabiatın sürdürülebilir biçimde kullanılması gerekir.

KAYNAKÇA

- ÇAĞLARIRMAK, N. & Hepçimen, A. Z. (2010). Ağır Metal Toprak Kirliliğinin Gıda Zinciri ve İnsan Sağlığına Etkisi. *Akademik Gıda*, 8(2), 31-35.
- Gündüzalp, A. A., & Güven, S. (2016). Atık, çeşitleri, atık yönetimi, geri dönüşüm ve tüketici: Çankaya belediyesi ve semt tüketicileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, 9(1), 1-19.
- HAYTA BAYAZIT, A. (2006). Çevre kirliliğinin önlenmesinde ailenin yeri ve önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 359-376.
- KAYAN, A., & KÜÇÜK, A. (2020). Plastik kirliliğinin çevresel zararları ve çözüm önerileri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 403-427.
- Mentеше, S. (2017). ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AÇISINDAN TOPRAK, SU VE HAVA KİRLİLİĞİ: TEORİK BİR İNCELEME. *Journal of International Social Research*, 10(53).
- SARI ÇETİN, A. (2020). ATIK YÖNETİMİ. *PEARSON JOURNAL*, 5(7), 93–99.
- Yurtsever, M. (2018). Küresel plastik kirliliği nano-mikroplastik tehlikesi ve sürdürülebilirlik. *Erişim tarihi*, 10, 2020.